

Werk & onderwijs

HONDEN AAIEN TEGEN TOETSSTRESS

Minder stress, betere concentratie en hogere cijfers. Zuyd Hogeschool in Sittard schakelde tijdens de toetsweek dit voorjaar de Toller-retrievers Nikita en Novi in van het bedrijf *Begeleiding met 4 poten* voor nerveuze studenten. Een aai-sessie duurde 10 minuten. Allergische studenten met stress mochten op de massagestoel.

AI EN HUISWERKOPDRACHTEN

Vo-leerlingen moeten hun verslagen voortaan in de klas maken. Als aanvulling moeten ze mondelinge vragen krijgen. Zo kunnen docenten zien of leerlingen de lesstof echt onder de knie hebben.

Volgens de VO-raad, de vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs, worstelen scholen en docenten met AI: leerlingen gebruiken het op grote schaal voor huiswerkopdrachten. ChatGPT is favoriet, maar ook Deepseek, Gemini en de chatbot van Snapchat zijn populair. Plagiaatscanners zijn geen oplossing: veel leerlingen kunnen die omzeilen. In 2024 hebben scholen van Kennisnet adviezen ontvangen over omgaan met AI. Vooralsnog mogen ze van staatssecretaris Paul zelf beslissen hoe ze met AI omgaan.

& ditmaal:

Snoeiharde bezuinigingen II 'Dit is geen beleid, dit is onvermogen'

Column juf Sofie IX 'De meeste leerlingen in jouw klas zijn paardenbloemen'

Burgerschapsonderwijs V 'Scholen worstelen met het ontbreken van concrete en hanteerbare doelen'

Komt de formatie rond? X 'Je wordt makkelijker Nederlander dan zij-instromer'

Lespakketten CNV Internationaal over eerlijke kleding

Voor jongeren is kleding een belangrijk onderdeel van hun identiteit op schoolplein of op social media. Maar al die spijkerbroeken, hoodies en sneakers in Nederlandse winkels worden gemaakt in lagelonenlanden. Vaak door jongens en meisjes niet veel ouder dan de jongeren zelf, onder slechte en onveilige arbeidsomstandigheden, tegen een veel te laag loon.

CNV Internationaal heeft uitdagende lespakketten ontwikkeld voor primair en voortgezet onderwijs. *Eerlijke kleding* is vooral geschikt voor mbo-studenten en vo-leerlingen uit de bovenbouw. Het pakket bevat een uitgebreide beschrijving met presentatie en interactieve onderdelen met uitleg, discussievragen en tijdsindicatie. *Fairtrade* is voor leerlingen in het basisonderwijs. Het is te gebruiken voor een werkstuk of een spreekbeurt.

Ga voor Fairtrade naar:
www.cnvinternationaal.nl/spreekbeurt
Eerlijke kleding vind je op:
www.cnvinternationaal.nl/lespakket

Snoeiharde bezuinigingen kabinet jagen onderwijs op de kast

‘Dit is geen beleid, dit is onvermogen’

Het *Herstelplan funderend onderwijs* is in april in het zicht van de haven gestrand. Alle gemaakte afspraken tussen ministerie, bonden, werkgevers en leerling- en ouderorganisaties stonden in één keer op losse schroeven door het afschaffen van de onderwijskansenregeling in het voortgezet onderwijs en de enorme bezuiniging op de bekostiging voor basisvaardigheden. Toen was het voor CNV over en uit.

‘We wisten dat er gesneden zou worden in de bekostiging van basisvaardigheden, maar € 50 miljoen?’ Het rijmt volgens Daniëlle Woestenberg, CNV-bestuurslid onderwijs, niet met de prioriteit die eraan werd gegeven in het *Herstelplan*. ‘Wat willen ze nou? Dat leraren gaten dichten zonder middelen? Dit is geen beleid, dit is een brevet van onvermogen. Als je als kabinet dan ook nog de onderwijskansenregeling schrapt, trek je het fundament onder deze gezamenlijke aanpak weg. Daar kan CNV zich niet aan verbinden.’

Want tot ontzetting van de bond had de Eerste Kamer de bezuinigingen op het hoger onderwijs eerder al aangenomen. ‘Op deze manier is er geen goede samenwerking mogelijk.’

Verbijstering

Woestenberg noemt het jammer dat alle voorbereidingen en gesprekken die sinds afgelopen najaar zijn gevoerd, voor niets lijken te zijn geweest. ‘We hebben steeds gezegd dat we mee zouden doen aan het *Herstelplan Onderwijs* onder de bestaande financiële randvoorwaarden. De plannen maken deel uit van het regeerakkoord. Daarin staan ook de inhoudelijke doelen. Wij hebben daar de hulpmiddelen aan toegevoegd weten te krijgen. Maar ja, als dan plotseling € 170 miljoen bezuinigd wordt op de onderwijskansenregeling, bedoeld voor kwetsbare leerlingen,

slaat bij mij de verbijstering toe.’

In een gezamenlijke verklaring uitten de deelnemende partijen daags na de aangekondigde bezuiniging hun diepe bezorgdheid: *Dit raakt het funderend onderwijs in het hart. Dat betekent dat honderdduizenden leerlingen, vooral in vmbo en praktijk-onderwijs, het moeten doen met minder leraren, minder huiswerkbegeleiding en minder ondersteuning. Terwijl bij deze groep de uitdagingen op het gebied van basisvaardigheden het grootst zijn. Daar heeft de kwaliteit van onderwijs onherroepelijk onder te lijden.*

Woestenberg: ‘Het ministerie wilde juist gezamenlijk de schouders zetten onder problemen zoals grote personeelstekorten, hoge werkdruk en een groeiende kansenongelijkheid in het funderend onderwijs.’

Continuïteit waarborgen

Woestenberg: ‘Hoe konden we de rust terugkrijgen in de sector? Daar ging het over in de overleggen. Er was overeenstemming om daar, landelijk en regionaal, langdurige afspraken over te maken. We weten dat het arbeidsmarkttekort de komende 15 jaar niet wordt opgelost. En dat er uiteraard verschillen zijn tussen wat nodig is voor Drenthe of het centrum van Amsterdam. Maar met het *Herstelplan* wilden we vooral de continuïteit van

het onderwijs, kwantitatief en kwalitatief, waarborgen. Ondersteuning bieden om onderbreking van doorlopende leerlijnen te voorkomen. Dat is namelijk nodig voor scholen als er gaten vallen in teams door ziekteverzuim, vertrek of pensioen.'

Doorlopende leerlijn

Volgens Woestenberg leiden personele problemen in het primair onderwijs snel tot hogere werkdruk. Dit omdat leerlingen verdeeld moeten worden over andere klassen, omdat ouders vaak beiden werken. 'Dat leidt weer tot minder aandacht voor het individuele kind. En als vervanging wel voorhanden is met iemand die minder of nog niet volledig bevoegd is, denk aan onderwijsassistenten of pabostudenten, doet dat op termijn ook iets met je doorlopende leerlijn.'

Daniëlle Woestenberg:

'We zijn het kritieke punt voorbij, waardoor de kwaliteit ook echt beïnvloed wordt'

Datzelfde geldt volgens haar in het voorgezet onderwijs. 'Ontbreekt in een bepaalde sectie langdurig een vervanger, dan kun je de pech hebben als docent van een examenklas dat je leerlingen treft die maanden achterstand hebben opgebouwd met Frans of Duits. Ga er maar aanstaan.'

Experimenten en noodmaatregelen

Er moest snel een oplossing komen, beseften alle partijen. Er werd daarom onder andere naar mogelijkheden gekeken om met experimenten of noodmaatregelen zowel continuïteit als kwaliteit te bieden. Woestenberg: 'Valt het onderwijs anders te organiseren met inzet van bijvoorbeeld onderwijsondersteuners, zoals toezichthoudende klassenassistenten of toa's (technisch onderwijsassistenten), zodat teams en leraren hun werk beter vorm kunnen geven en managen en ze beter aan andere zaken toekomen? En dat zonder meteen het stelsel van bevoegdheden onder druk te zetten? In de afspraken over een moderner curriculum betekent professionele verantwoordelijkheid dat je niet alleen uit een boek reproduceert, maar dat je eventueel ook de actualiteit agendaert. In Nederland hebben we het hoogste aantal lesuren voor leerlingen, maar daardoor relatief weinig tijd voor voorbereiding en professionalisering. En onder druk van arbeidsmarkttekorten komen docenten nog weer minder de klas uit om zich bij te scholen of te leren omgaan met nieuwe technieken.'

Kritieke punt voorbij

Dat een gezamenlijke aanpak door ministerie, bonden en werkgevers nu *on hold* staat, botst met het oplopende personeelstekort. In de brief waarin de partners van het ministerie de handdoek in de ring gooien, staat: *Er zijn structurele investeringen nodig en een realistische, samenhangende aanpak op basis van een curriculum dat breed kijkt naar het leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren en een realistische aanpak van de personeelstekorten.*

Woestenberg: 'Het is niet langer een probleem in de Randstad of in de 5 grootste steden maar in heel Nederland. We zijn het kritieke punt voorbij, waardoor de kwaliteit ook echt beïnvloed wordt. Corona lijkt dat te hebben versterkt. Zelfs op mijn school (ze is docent levensbeschouwing op het Rythovius College in Eersel, red.) hebben we nu veel vacatures, terwijl docenten tot voor kort in de rij stonden om hier te werken. Als hoogopgeleiden hebben onderwijzers veel opties op de arbeidsmarkt. Als dan je gezin last krijgt van jouw werkdruk of als je niet kunt mantelzorgen door een niet-flexibel rooster, dan verdraag je dat een tijdje, maar de gedachte om te stoppen wordt wel serieus.' ➡

Volg de actuele berichten van CNV over de ontwikkelingen in het onderwijs op www.cnv.nl/onderwijs/nieuws

Advertentie

Op zoek naar een baan in herkenbaar christelijk onderwijs?

Geloof in onderwijs

SCHRIJF JE IN VOOR DE VACATURE-MAILING

Op www.onderwijstalenten.nl vind je actuele vacatures voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs.

onderwijstalenten.nl

geloof in onderwijs.

Onderwijsgroep
Amsteland

Sterk in de basis, groei in verbinding

Burgerschapsonderwijs moet beter volgens Onderwijsinspectie

CNV: 'Scholen worstelen met ontbreken concrete doelen'

In het voortgezet onderwijs weet 1 op de 7 leerlingen niet dat iedereen gelijk is voor de wet, hoe een democratie werkt of waarom we anoniem stemmen. Dat meldde de Onderwijsinspectie in april in haar jaarlijkse *Staat van het Onderwijs*. Scholen hebben moeite met de uitvoering en richtlijnen van burgerschapsonderwijs.

In het afgelopen schooljaar zijn 658 scholen in po en vo door de Onderwijsinspectie onderzocht. Meer dan de helft heeft een herstelopdracht gekregen. Ze voldoen niet aan de wet en moeten het burgerschapsonderwijs verbeteren. Vaak gaat het om betere integratie in andere lessen en meer aansluiten bij het niveau van de leerling. Volgens de Inspectie is dat in deze tijd extra belangrijk omdat jongeren kwetsbaar zijn in een wereld die snel verandert door oorlogen, groeiend wantrouwen in de overheid en heftige discussies op sociale media.

Verplicht onderdeel

Angsten en spanningen waren er begin deze eeuw ook in de Nederlandse samenleving met de moorden op politicus Pim Fortuyn (2002) en regisseur Theo van Gogh (2004). Als reactie daarop werd burgerschapsonderwijs in 2006 een verplicht onderdeel van het lesaanbod. Doel was om te leren hoe democratie werkt, maar ook hoe je ruzies oplost en omgaat met mensen die met jou van mening verschillen. In 2021 trad daar een nieuwe wet voor in werking in het funderend onderwijs. Die moest scholen meer richting geven en maakte de burgerschapsopdracht minder vrijblijvend. Dat gaat, blijkt uit het Inspectierapport, nog niet overal probleemloos. Volgens CNV komt dit vooral doordat scholen worstelen met het ontbreken van concrete en hanteerbare doelen. Weliswaar stelt de Inspectie dat die doelen er zijn, maar ze zijn ingewikkeld geformuleerd. Reden voor de bond om vanwege dit verschil in perceptie aan te dringen op helderheid, ondersteuning en realistische verwachtingen richting scholen, zeker als het gaat om gedetailleerde opbrengstregistratie per vak. ➡

TEKST: PETER MAGNÉE, BEELD: CNV ARCHIEF/BERT BEELEN

Evelien Tonkens:

‘Burgerschap is een permanent project’

Betekenis geven

‘Scholen zijn sinds de invoering van de nieuwe wet verplicht om leerlingen onder meer respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bij te brengen. Ze moeten hen ook competenties leren om deel te nemen aan de democratische samenleving.’ Dat zegt Evelien Tonkens, hoogleraar Burgerschap en Humanisering van de Publieke Sector aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Het is volgens haar daarom ‘belangrijk dat scholen formuleren welke activiteiten in het burgerschapsonderwijs daaraan bijdragen en hoe die samenhangen. Het geeft betekenis aan bijvoorbeeld een bezoek aan de Tweede Kamer of een museum. Als dat een losse activiteit is, zonder duidelijk doel, heeft dat weinig effect op burgerschapsvorming. Terwijl het echt van belang is dat leerlingen systematisch kennis en vaardigheden ontwikkelen over burgerschap. Zeker in deze onrustige tijd. Een vak als wiskunde blijft in de basis hetzelfde, maar burgerschap is een permanent project, want er zijn steeds nieuwe vragen, rechten en plichten in het geding. Dat maakt het lastig maar ook uitdagend.’

‘Permanent gezien, gefilmd en geciteerd worden, is een heel ingrijpende verandering. Daar moet je met burgerschapsonderwijs op reflecteren’

Nadenken over verantwoordelijkheid

Voor een 10-jarige is de rechtsstaat een ver-van-zijn-bedshow, weet Tonkens. ‘Maar luisteren naar wat een ander vindt, dat je een eigen mening mag hebben en op een vreedzame manier ruzies kunt oplossen, zijn vaardigheden die voor basisschoolkinderen heel relevant zijn. Een thema als pesten hoort daar ook bij’, vindt ze. ‘Dat je een beetje leert nadenken over je verantwoordelijkheid voor de grotere groep. Wat voor invloed het heeft als je je met zijn allen tegen een kind keert.’

Volgens Tonkens kunnen basisscholen ook projecten wijden aan historische figuren als Hugo de Groot, Johan van Oldenbarnevelt, Anton de Kom of Aletta Jacobs. ‘Waarom waren zij belangrijk voor de democratie? Zaken waarvoor zij hebben gestreden, zoals vrijheid, gelijkheid, stemrecht, tolerantie, scheiding van kerk en staat en vrijheid van meningsuiting, daar kun je iets mee. Ook op die leeftijd. Daar leent zich het ontsnappingsverhaal van Hugo de Groot in de boekenkast uit slot Loevestein natuurlijk heel mooi voor.’

Vrijheidsbeperking

‘Vanaf 2026 wordt burgerschap in het mbo een verplicht examenvak voor alle studenten. In het voortgezet onderwijs zou dit ook zo moeten zijn, anders houdt het toch een beetje de vrijblijvende status van maatschappijleer uit mijn middelbare schooltijd. Terwijl er zoveel te behandelen valt’, zegt Tonkens. ‘Jongeren van nu zijn niet anders dan pakweg 20 jaar geleden. ‘Ook zij hebben zorgen over oorlog en milieu. Het verschil is de macht van social media. Laatst zei een student dat ze niet meer durfde te dansen, want dat kan gefilmd worden en op TikTok gezet. Permanent gezien, gefilmd, geciteerd en gereproduceerd worden, is een heel ingrijpende verandering. Daar zou je met burgerschapsonderwijs op moeten reflecteren, want het is een enorme vrijheidsbeperking. Maar je kunt ook je verantwoordelijkheid voor de grotere wereld behandelen door leerlingen te laten onderzoeken waar hun spullen vandaan komen en wat dat zegt over mondiale rechtvaardigheid en milieuproblematiek. Waar is je spijkerbroek gemaakt, wat waren de arbeidsomstandigheden en milieueffecten? En de batterij van je telefoon, hoe heeft die de weg naar jouw broekzak gevonden?’

Lagerhuisdiscussie

Onderwerpen kunnen polariserend zijn. Of het nu om het gebruik van fossiele brandstoffen, de oorlog in Gaza of asielzoekers gaat. Tonkens: ‘Als je felle reacties verwacht, zou ik daar voorzichtig naartoe werken. Behandel eerst iets wat minder gepolariseerd is, bijvoorbeeld de ruimte voor fietsers, auto’s en voetgangers in de buurt. Het woningtekort mag ook, maar laat leerlingen dan eerst de vele oorzaken onderzoeken, zoals de verplichte verkoop van sociale huurwoningen van de afgelopen decennia, de lagere belastingen aan expats en het toegenomen aantal alleenwonenden. Dat slokt ook woonruimte op en drijft huurprijzen op. Oefen tegelijkertijd met elkaar laten uitpraten en respect hebben voor ieders mening, óók als je het er niet mee eens bent. En twijfel je dan nog als docent over de heftigheid, laat dan leerlingen van positie wisselen en het standpunt van de ander verwoorden. Of reconstrueer de reis van een asielzoeker. Hoe is het om alles achter te laten en alleen met een koffertje of plastic tasje de wereld over te gaan?’

Sijksjoerd Jager: 'Veel jongeren zitten in een eigen informatiebubbel'

Kritisch leren kijken

'Het is niet het favoriete vak van studenten, maar het moet nu eenmaal', is Sijksjoerd Jager, mbo-docent burgerschap en geschiedenis op het Graafschap College in Doetinchem, realistisch. Hij is tevens lid van de sectorgroep mbo van CNV. 'Natuurlijk probeer je in te spelen op hun interesse en hun beleveningswereld. Zeker in relatie tot het beroep waarvoor zij hun opleiding volgen.' Maar een hele groep meekrijgen in onderwerpen als democratie en verkiezingen is volgens Jager lastig. 'Ik ben al blij als een paar studenten bewust en onderbouwd een vakje rood kleuren in het stembureau.' Hij vertelt soms in te haken op filmpjes die online de ronde doen. Hij laat studenten kritisch bekijken of het allemaal wel klopt. 'Dan hebben we het erover hoe je dat kunt controleren. Niet door zomaar wat te roepen, maar door eerst feiten te checken. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Want veel jongeren zitten in een eigen bubbel met informatie. Ik ben pas 34 jaar, maar ik merk een flinke generatiekloof.'

Nuances aanbrengen

Als voorbeeld komt hij met de huizen crisis. 'Wereldconflicten spelen hier niet zo erg. Ze kennen wel de beelden, maar het lijkt soms ver weg voor mijn studenten hier in de Achterhoek. Wat wel serieus leeft is het gevoel dat asielzoekers onze huizen inpikken. Zeker bij studenten die in de buurt wonen van azc's. Ze hebben zorgen of ze later wel een huis krijgen. Ik probeer dan nuances aan te brengen, de angel eruit te halen. Niet door ze niet serieus te nemen, maar door feiten te laten zien, samen bronnen te bekijken. Wie zijn die asielzoekers, vluchtelingen en

immigranten? En wat voor huizen krijgen zij uiteindelijk? Vorig jaar hadden we veel baat bij een gastles van iemand van de IND. De waarheid leren filteren is voor mij een van de essenties van burgerschapsonderwijs.' ➡

CNV en burgerschapsonderwijs

CNV biedt gratis interactieve workshops aan die kunnen worden opgenomen in het burgerschapsportfolio op bijvoorbeeld mbo's. De workshops bereiden studenten voor op belangrijke thema's als werk en inkomen via het programma van **Bonderwijs**. Scholen kunnen intekenen voor bijvoorbeeld een workshop over rechten en plichten op de werkvloer, wat een vakbond doet of over geldzaken (stagevergoedingen, minimum(jeugd)loon, schulden en toeslagen). www.bonderwijs.nl

CNV Internationaal heeft lespakketten ontwikkeld voor primair en voorgezet onderwijs die kunnen worden ingezet bij burgerschapsvorming. **Zie pagina 1 en www.cnvinternationaal.nl/lespakket**

**Een goede start
van het nieuwe
schooljaar!**

**Sta je voor de klas?
Nieuwe kennis en inspiratie
met deze congressen**

Congres

Lesgeven in groep 3

Een stevige basis voor al je leerlingen

Vrijdag 19 september 2025

www.medilexonderwijs.nl/groep3

Congres

Lesgeven in groep 4

**Aansluiten bij de leerbehoeften en
doelen van je leerlingen**

Woensdag 8 oktober 2025

www.medilexonderwijs.nl/groep4

Congres

Lesgeven in groep 8

**Over onder mee (pre)pubers,
groespdynamica en schooladvies**

Maandag 29 september 2025

www.medilexonderwijs.nl/groep8

Congres

Lesgeven in een combinatiegroep

**Tips en handvatten voor een
succesvolle combinatieklas**

Donderdag 25 september

www.medilexonderwijs.nl/combinatiegroep

Congres

Differentieren kun je leren

**Doordachte differentiatie en effectieve
leerkrachtvaardigheden is impact maken**

Maandag 27 oktober

www.medilexonderwijs.nl/po-differentiatie

Jubileumcongres

**12,5 jaar Medilex Onderwijs
Jubileumcongres**

**Samen werken aan veiligheid
op school**

**Signaleren, aanpakken en voorkomen
van criminaliteit - van beleid tot praktijk**

Maandag 15 september 2025

www.medilexonderwijs.nl/veilig

Scan de QR code voor
ons complete aanbod

www.medilexonderwijs.nl

**MEDILEX
ONDERWIJS**
WIJSTEEK IN SCHOLING

De paardenbloem en de orchidee

De meeste leerlingen in jouw klas zijn paardenbloemen. Stevige kinderen die best tegen een stootje kunnen. Ze gebruiken hun vervelende ervaringen om ervan te leren. Maar er zijn ook een paar leerlingen die orchideeën zijn. Kwetsbare, gevoelige leerlingen die extra zorg en aandacht nodig hebben. Een orchidee groeit immers alleen onder de juiste condities. Niet te nat en niet te droog, niet te warm en niet te koud. Maar áls een orchidee bloeit, is het een fascinerende, bijzondere bloem. Zo is het ook met deze leerlingen.

Thomas Boyce is een Amerikaanse kinderarts die het opvallend vond dat hij dezelfde kinderen steeds terugzag in zijn praktijk. 80% van de klachten werd veroorzaakt door 20% van de patiënten. Hij ontdekte dat die 20% gevoelige patiënten (door hem de orchideeën genoemd) meer adrenaline en cortisol aanmaakten bij spannende gebeurtenissen. Dat maakte hen niet alleen kwetsbaarder voor ontstekingen en ziektes, maar ook voor verslavingen en depressies. Het is dus goed om je te realiseren dat de leerling die overgevoelig reageert op schijnbaar kleine tegenslagen op dat moment echt een heftige stressreactie ervaart. Zo had ik een keer een leerling die in huilen uitbarstte vanwege een oma die al 8 jaar dood was. Maar het verdriet en de pijn waren op dat moment écht intens.

‘Ik had een leerling die in huilen uitbarstte vanwege een oma die al 8 jaar dood was’

Boyce ontdekte ook dat als deze kinderen wél genoeg liefde en aandacht ontvingen, ze bijzondere volwassenen werden. Kunstenaars, schrijvers, acteurs, in ieder geval volwassenen die de maatschappij vormgeven. Tot slot kwam hij erachter dat de speciale aandacht voor deze orchideekinderen soms niet van de ouders kwam, maar bijvoorbeeld van een fijne juf of meester.

Oftewel, jij kunt als docent een beschermende factor zijn in het leven van een kwetsbaar kind. Dat kan uitbloeien tot een bijzondere bloem, mits iemand die ziet.

Sofie van de Waart werkt in het onderwijs en in de media en geeft lezingen met bijvoorbeeld als titel: *Buitenbeentjes Binnenboord*.

jufsofie_official

BEELD: ERALD VAN DER AA

Elk jaar spannend: hoe krijgen we de formatie rond?

‘De strijd om de leraar wordt gewonnen als je opvalt’

Veel scholen zijn alweer een paar maanden druk om de formatie rond te krijgen. De lerarentekorten zijn groot en dat blijft nog wel even zo. Toch lijken er dingen te veranderen. De aanmeldingen voor de pabo's namen het afgelopen jaar met 9% toe en er is veel interesse om zij-instromer te worden. Maar: ‘Je wordt makkelijker Nederlander dan zij-instromer.’

‘De lerarentekorten zijn enorm’, vertelt Danny Smulders, head of sales bij vacaturesite MeesterBaan.nl. ‘We hebben op dit moment bijna 5.000 vacatures online staan. Een absolute recorddag was 17 april. Toen werden 806 vacatures op één dag geplaatst. Dat kwam ook door de meivakantie die eerder viel, maar dit aantal hadden we niet verwacht.’

ELEKTRISCHE FIETS

Soms worden er in vacatures extra's aangeboden om mensen te trekken, maar dat neemt af, ziet Smulders. ‘Een vriendin kreeg een elektrische fiets toen ze werd aangenomen. Maar per 1 januari moet iedere school zich verplicht ingeschreven hebben bij een onderwijsregio. Deze regio's zijn bedoeld om het lerarentekort aan te pakken. Schoolbesturen maken daarin afspraken om geen extraatjes meer te geven. Zo proberen ze onderlinge concurrentie tegen te gaan.’ Want wat vaak gebeurde, was dat scholen net iets extra's aanboden om zo de leraren weg te halen of te houden bij andere schoolbesturen. Smulders noemt ook het schoolbestuur vlakbij Rotterdam dat met opvallende reclameborden in de stad adverteerde. ‘Ook dat mag niet meer.’

‘Scholen moeten moeite doen om sollicitanten te trekken’

LOSSE DAGEN ZIJN INGEWIKKELD

Op de basisschool van directeur Mariëlle van Leusen (Zuidwest-Drenthe) was op het moment van schrijven nog niet duidelijk of ze de formatie voor komend schooljaar zouden rondkrijgen. ‘Binnen onze stichting zijn er scholen die groeien, maar ook die krimpen. Dus we brengen nu in kaart waar er sprake is van mobiliteit en waar vacatures ontstaan. Over het algemeen kun je zeggen dat reguliere vacatures nog wel goed kunnen worden ingevuld. Voor tijdelijke vacatures en losse dagen wordt het op sommige scholen wel ingewikkeld. Maar de noodzaak om ons in allerlei bochten te wringen om personeel aan te trekken is er niet.’

VERPLICHTE MOBILITEIT

Op de Friese basisschool van leerkracht Renske Prins staat al vast dat de krimp leidt tot een mindering in de formatie. ‘Door een afnemend leerlingental moeten we met 1,6 fte krimpen. Daarom zijn 2 collega's inmiddels voor verplichte mobiliteit binnen de stichting aangemeld.’ Ook Smulders hoort die geluiden. ‘Ik hoor veel schoolbesturen zeggen dat ze eerst moeten kijken wat er echt aan vacatures ontstaat en of die intern kunnen worden opgelost. Die geluiden krijg ik zowel uit het primair als het voortgezet onderwijs.’

Ook op de school van leerkracht Judith van Ommen in IJsselmuiden moet worden gekrompen in de formatie. Dat komt niet alleen door een dalend leerlingenaantal. ‘Het heeft te maken met een combinatie van subsidies die stoppen, hoge kosten voor energie en digitale leermiddelen en een lichte daling van het leerlingenaantal.’

ZIJ-INSTROMER

Ondanks de krimp blijven de tekorten evengoed groot. In het primair onderwijs wordt het meest gezocht naar groepsleerkrachten. En in het voortgezet onderwijs? Smulders: ‘In de top 3 van vacatures staan al jarenlang docenten Nederlands, wiskunde en Engels.’

Een gedeeltelijke oplossing voor de lerarentekorten zijn zij-instromers, al zijn de eisen streng. Smulders: 'Een schoolbestuur in Rotterdam liet zien welke formulieren potentiële zij-instromers moeten inleveren en welke toetsen moeten worden gemaakt om toegelaten te worden tot het zij-instroomtraject. Daar zeiden ze dat het makkelijker is om Nederlander te worden dan zij-instromer.'

WERKZOEKENDEN ZIJN KRITISCHER

Ondertussen worden werkzoekenden kritischer, zegt Smulders. 'Een school hoefde 8 jaar geleden maar te adverteren met 1 zinnetje: Wij zoeken een docent Nederlands. Dan hadden ze 20 reacties. Nu moeten scholen moeite doen om sollicitanten te trekken. Met pakkende vacatureteksten, plaatjes en video's moeten ze aangeven dat ze de leukste werkgever van Nederland zijn. Daarom bieden we daar ook opties voor op de website. De strijd om de leraar wordt gewonnen als je opvalt. Werving is echt een baan geworden in het onderwijs. Scholen stellen hr-adviseurs en recruiters aan. Vóór corona was het een directeur of een collega

die een uurtje over had en het er een beetje bij deed.' Hoe lang de tekorten precies zullen aanhouden is onbekend. Volgens de Onderwijsraad blijft de situatie zeker tot 2030 zo. 'Maar er zijn positieve signalen', zegt Smulders. 'De salarissen zijn verhoogd en de aanmeldingen voor de pabo nemen toe. Maar het duurt 4 jaar voordat we iets van die nieuwe aanwas merken.'

Begin dit jaar organiseerde CNV voor belangstellende CNV-leden een vertoning van de documentaire *Zijwaarts de klas in*. Hierin volgt regisseur Simonka de Jong mensen die hun vertrouwde leven en goedlopende carrières opgeven om leraar te worden op een basis-school. De documentaire is gratis terug te zien op NPO Start.

→ npo.nl/video/2doc-zijwaarts-de-klas-in

Wereldwijd onderzoek in Jubeljaar 2025: **Wat willen katholieke docenten?**

Vakbonden die zijn aangesloten bij de World Union of Catholic Teachers, waaronder CNV, hebben het jubeljaar van 2025 aangegrepen voor een wereldwijd onderzoek. CNV-bestuurslid Daniëlle Woestenberg: 'Met de universiteiten van Glasgow en Maryland is een vragenlijst ontwikkeld om wereldwijd van katholieke onderwijsmensen te horen wat nodig is om het werk als docent goed te kunnen doen.' Zij vindt het 'een unieke kans om wensen van docenten in kaart te brengen.'

Aanleiding voor het onderzoek is *Gravissimum educationis* dat 60 jaar geleden verscheen. Het is een document uit 1965 van het Tweede Vaticaanse Concilie over wat goed katholiek onderwijs inhoudt. 'De tekst doet wat archaïsch aan, maar de emancipatiegedachte en wat nodig is voor kwalitatief goed onderwijs was voor die tijd heel modern.' De uitkomsten van het onderzoek presenteren de vakbonden dit najaar in oktober in Rome aan paus Leo XIV en aan de VN en Unesco. Wil jij de vragenlijst invullen? Ga naar: tinyurl.com/ys3ha5ez

DIGITAAL LESMATERIAAL BIJ NETFLIX-SERIE ADOLESCENCE

Museum Beeld & Geluid gaat samen met Netflix gratis digitaal lesmateriaal ontwikkelen rond de hitserie *Adolescence*. Netflix stelt de serie beschikbaar voor lesmateriaal voor het voortgezet onderwijs om gesprekken over de invloed van social media en groepsdruk te stimuleren.

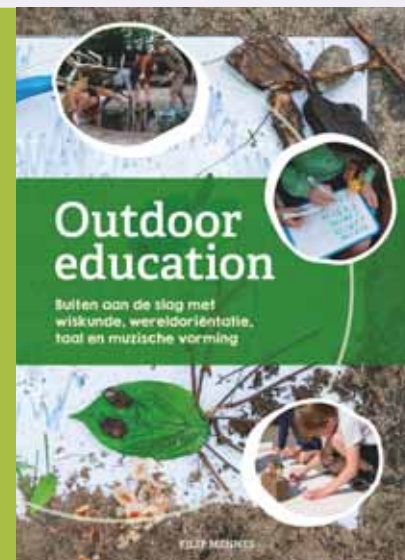
Steeds meer jongeren raken op veel te jonge leeftijd verstrikt in de schaduwzijden van sociale media. *Adolescence* laat dit zien in een indringend verhaal over een 13-jarige jongen die wordt beschuldigd van moord. Het mediamuseum ziet hierin aanknopingspunten om in de klas in gesprek te gaan. Belangrijk, omdat de (digitale) leefwereld van jongeren vaak veraf staat van die van ouders en docenten. Meer informatie: → www.beeldengeluid.nl/onderwijs

Liever buiten leren

Buiten zijn is niet alleen goed voor je lichaam maar ook voor je geest. Je krijgt er meer energie en focus van, zegt Filip Mennes, lerarenopleider en onderzoeker aan de Vlaamse Odisee Hogeschool. Met zijn boek *Outdoor Education* brengt hij het buiten leren tot leven. Het biedt meer dan 200 praktische oefeningen die leerlingen actief, speels en ervaringsgericht laten leren. Zonder leerlijnen of leerdoelen uit het oog te verliezen. Van wiskunde en wereldoriëntatie tot taal en muzikale vorming.

Uitgever SWP | €39,90 | ISBN: 9789085603108

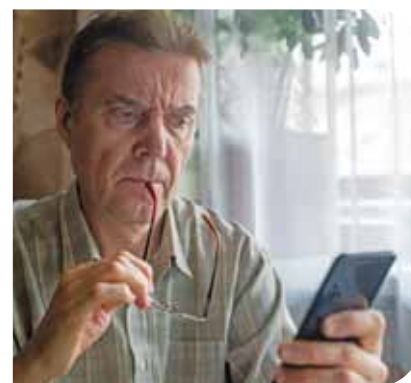
MBO-INSTELLING START OPLEIDING TOT METALMUZIKANT

Mogelijk dat de opvolgers van beroemde bands als Metallica, Nightwish en Rammstein straks worden ontdekt op het Summa College Eindhoven. De mbo-instelling start een opleiding tot heavy metal-muzikant. Behalve *grunten*, de aparte keelklank in het repertoire van deathmetalbands, leren studenten ook componeren, produceren, lesgeven, festivals organiseren en workshops voorbereiden. De docenten komen uit de heavy metal-scene.

Podcasts over agressie en criminaliteit

School & Veiligheid heeft een 4-delige podcastserie ontwikkeld met handvatten over omgaan met veiligheidsvraagstukken op school, variërend van cyberpesten en drugsgebruik tot wapenbezit en criminele rekrutering. Deel 1, *Het onderwijsperspectief* staat nu online.

Met bijdragen van onder anderen Jennifer van de Broek, docent vo en PhD-onderzoeker criminologie aan Tilburg University, Tanja Jadnanansing, voorzitter dagelijks bestuur Amsterdam Zuidoost, en Jonus Jakhjouxh, teamleider Grescollege in Reuver (Limburg).
→ www.schoolenveiligheid.nl/kennisbank/in-gesprek-over-agressie-criminaliteit

Op zoek naar een nieuwe uitdaging?

Ga naar meesterbaan.nl voor:

- ✓ De meeste onderwijsvacatures
- ✓ Benaderd worden door scholen via CV-search
- ✓ Vele interessante opleidingen en cursussen

MeesterBaan

Kom sterker in je rol als schoolleider met het CNV LeiderschapsLab

Ben jij (aankomend) schoolleider in het vo? Dan krijg je ook in het nieuwe schooljaar gratis toegang tot het CNV LeiderschapsLab. Hét programma vol inspiratie rondom nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs en persoonlijke groei. Met bijvoorbeeld in:

- september: *Leer burn-out in je team vroegtijdig herkennen* en *Ontwikkeltraject Innovatief leiderschap*.
- oktober: *Van conflict naar kracht*, lezingen door Werk&zo-columnist Caroline Koetsenruijter en de training *Leiderschap bij agressie door ouders en scholieren*.
- de zomermaanden (en ook de rest van het jaar): loopbaancoaching. Of volg een van onze webinars op een zelfgekozen tijdstip.

Voor zowel leden als niet-leden. Gratis, flexibel en direct toepasbaar.

Benieuwd naar ons programma?

Scan de QR-code, ontdek het volledige aanbod en meld je aan! www.cnv.nl/leiderschapslab

Advertenties

*"Ik kreeg precies de rust, inzichten en tools die ik zocht. Echt een aanrader voor elke (startende) schoolleider."
(deelnemer LeiderschapsLab voorjaar 2025)*

Mediawijsheid voor het onderwijs

Actuele opleidingen met certificering

“Digitale geletterdheid en mediawijsheid komen in het curriculum. Het is voor mij noodzakelijk dat ik investeer in deskundigheid.”

Nationale Opleiding MediaCoach
Al jaren de toonaangevende en Europees bekroonde MediaCoach opleiding! Een belangrijke, actuele opleiding voor professionals met als concreet resultaat het mediawijsheidsbeleid voor het eigen werkveld.
Informatie: www.nomc.nl

Anli Pest Coördinator
Inspirerende vakopleiding ter preventie en interventie van online pesten, met adviezen van OCW, PO en VO Raad als leidraad.
Informatie: www.deanlipestcoordinator.nl

Het opleidingsinstituut voor mediawijsheid!
www.mediaenmaatschappij.nl

(036) 548 94 05
info@kanjertraining.nl
www.kanjertraining.nl

Voor vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect

- **Preventief en curatief**
Opleiding voor individuele docenten en teams
- **Gratis volgsysteem**
Positief beoordeeld door COTAN en Inspectie van het Onderwijs
- **Verbeterd welbevinden in de klas**
Zie erkenning database NJi

Ouders, docenten en leerlingen verlangen een school die goede leerresultaten weet te behalen en staat voor het welbevinden van alle kinderen op school.

PAK JIJ JE ROL ALS ONDERWIJSPROFESSIONAL?

Het professioneel statuut is alweer enige tijd een wettelijke verplichting én een mooie kans voor leraren om zeggenschap over hun werk en hun autonomie te vergroten. Maar niet iedereen weet hoe ze die kans kunnen benutten. Willen jij en je collega's meer informatie over hoe jullie met het statuut aan de slag kunnen gaan? CNV Academie verzorgt graag een workshop voor jou en je team.

Wat is het professioneel statuut? Het is een document waarin leraren met de schoolleiding afspraken maken over verantwoordelijkheden en over wat zij nodig hebben om hun werk goed te kunnen doen. Bijvoorbeeld: welke middelen gebruiken leraren in hun lessen? Hoe houden ze hun kennis op peil? Het professioneel statuut is bedoeld voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Meer weten? Voor ons aanbod kijk je op:
www.cnvacademie.nl

Ledenvoordeel speciaal voor onderwijsleden

Advies voor schoolleiders

Als lid van CNV Schoolleiders kun je voor juridisch advies en met al je (werkgevers)vragen terecht bij de speciale Directie Telefoon: **030 75 11 004**. Je kunt ook mailen: helpdesk@cnvs.nl

Ontwikkeling voor (aankomend) leidinggevend

Het LeiderschapsLab van CNV biedt (aankomend) schoolleiders een plek om te leren en te ontwikkelen. Met (merendeels) gratis trainingen en webinars ben jij de uitdagingen in je loopbaan een stap voor. Kijk op www.cnv.nl/leiderschapslab

Hulp bij sociale of financiële problemen

Loop je tegen sociale of financiële problemen aan? Dan kun je als CNV-lid terecht bij het Sociaal Fonds. Kijk op www.cnv.nl/sociaalfonds of neem contact op via sociaalfonds@cnv.nl of **06 36 19 33 76**.

De voordelen die voor alle CNV-leden gelden, staan op pagina 47.